
МІЖПОКОЛІНЄВІ ТРАНСФЕРТИ В СТРУКТУРАХ ДУХОВНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ І НАЦІЇ

ВОВКАНИЧ Степан Йосипович, доктор економічних наук, професор, академік Папської академії наук (Ватикан), провідний науковий співробітник, Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів

РИНДЗАК Ольга Тадеївна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів

Постановка проблеми. Нині паралельно діють два потужні світові процеси, рухома рівновага яких детермінує сучасні тренди комплексного розвитку народів і народностей, їхніх економік і культур. Перший – це глобалізація світу, широкоформатні прояви якої дедалі більше спричиняють його зодноріднення і комунікаційність. Другий, – ренаціоналізація світу, вектор котрої скерований на збереження національної ідентичності та ексклюзиву буття кожної людини в необхідно-комфортному для її розвитку національному середовищі і просторі. Визнаємо це чи ні, на жаль, дії цих процесів ділять країни на: глобалізаторів, які є більш розвиненими та продукують домінуючу частку різних новацій (соціальних, економічних, науково-технічних, освітньо-культурологічних, політичних тощо); і на глобалізованих, що з тих чи інших причин є ослабленими, нині розвиваються, шукаючи власний шлях поступу і свій інтеграційний вибір, намагаються наздогнати і приєднатися до перших.

Українську державу, котра лише нещодавно після багатовікової колонізації вступила на шлях самостійного розвитку, відносять до країн, що розвиваються. Проте, глобалізаційний вплив на неї підсилюється через певну специфіку тиску, що має подвійну природу. З одного боку, його природа невідворотно-цивілізаційна; з іншого, – додатково залишкова, детермінована ностальгічно-колоніальною спрямованістю колишніх асиміляторів. Тому для нашої країни вкрай важливо забезпечити не тільки сталість, а й тяглість розвитку, його спадкову безперервність; гарантувати людині буття та адекватне середовище, безпечне для ковітального відродження потолоченої її нації. За цих обставин взаємодія між поколіннями, творча активність на рівні однієї особистості та її генерації стає ключовим і надзвичайно фундаментальним інформаційно-знансєвим, синергійно-енергетичним чинником забезпечення неперервності розвитку спільноти та формування її інтелектуально-інноваційного, соціально-економічного, демографічного та іншого потенціалу. Це все актуалізує дослідження соціального руху різних інформаційних потоків, міжпоколінних трансфертів, продукування і передавання різних суспільних благ як матеріальних, так і нематеріальних (ідеальних, духовно-інформаційних). Реалізація цього тренду щораз більше вимагатиме пошуку шляхів удосконалення як соціально-гуманітарної політики, так і розробки нової соціогуманістичної парадигми буття в умовах глобалізації людини і нації задля відродження, збереження та розвитку їхньої ідентичності, українськості тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Одним з основних способів взаємодії між поколіннями є трансферти (від англ. слова «to transfer» - переносити, переміщати). Проблема міжпоколінєвих (міжпоколінних) трансфертів (трансферів) давно вивчається і розробляється науковцями західних країн. Попри те, зарубіжні вчені основну увагу акцентують на матеріальних трансфертах, на підтримці батьками дітей чи навпаки, позаяк розвинені країни не тривожаться питаннями національного і духовного відродження своїх націй, тим більше

титульних (корінних) народів, що дали назву державам. Їх задовольняє концепція сталого розвитку, який, як відомо, обмежується економічним, соціальним і екологічним сегментами. Зокрема, канадський вчений Девід Чіл досліджував, які трансферти превалюють: грошові, чи передача товарів і послуг, і від чого це залежить. Дослідження американських вчених К. Коуча, М. Далі, Д. Вольфа присвячені проблемі підтримки дітьми своїх батьків. Чільне місце в працях зарубіжних вчених займає вивчення факторів і причин приватних трансфертів, у т. ч. того, яке місце займають альтруїстичні мотиви у міжпоколінних трансфертах [6], [7]. У цьому контексті розповсюдженими є дві моделі мотивів трансфертів: обміну (Андреоні Дж., Бернгам Б., Кокс Д.) й альтруїзму (Беккер Г., Менчік П., Старк О.). Цікавим є підхід російської вченої Г.В. Градосельської, котра застосувала теорію соціальних сітей для аналізу міжпоколінних зв'язків. Соціальні сіті нею розглядаються як сукупність зв'язків, по яких передаються різного роду ресурси.

В Україні дослідження міжпоколіневих трансфертів носить поодинокий, фрагментарний і в основному дотичний до цієї комплексної проблеми характер, розв'язання якої вимагає міждисциплінарного і системного підходу. Так, проблемам грошових трансфертів мігрантів присвячені праці Гайдуцького А.П., Малиновської О.А, Пилинського Я.М., Шевчук В.О. Важливі проблеми досліджень сучасної сім'ї в Україні, особливості внутрісімейних міжпоколінних взаємин розглянуто в працях Т.М. Яблонської. Колективом науковців Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України під керівництвом академіка Лібанової Е.М. проводяться дослідження, присвячені актуальним питанням розвитку сім'ї та сімейних відносин в Україні. Зокрема, значна увага приділяється вивченню сімейних цінностей, а також сучасних форм сімейних зв'язків батьківського і прабаб'ківського поколінь.

Отже, міжпоколіневі трансфери ще не стали предметом комплексних досліджень українських науковців. Особливо велика прогалина відчувається в системі нематеріальних трансфертів, творення окремих інституцій передачі інформації, знань, досвіду від покоління до покоління та продукування нової інформації на рівні одного покоління чи окремої особистості [1, с.45]. За умов становлення економіки знань, зростання інтелектуалізації всіх сфер діяльності, де фундаментальним ресурсом стає інформація та її творення за допомогою інформаційних технологій, – креативність людини, ефективна передача створених нею знань стає предметом досліджень вчених різних спеціальностей.

Метою запропонованої статті є виокремлення ефективних форм соціального руху інформації, знань, соціальних благ в системі підвищення духовно-інформаційної мобільності людини і нації, що допоможе протистояти асиміляційним впливам, зберегти свою ідентичність, державну і економічну незалежність і не відстати від переднього краю цивілізаційного розвитку. Водночас, на цій основі сформувати теоретико-методологічну базу для подальшого комплексного вивчення нематеріальних трансфертів молодому поколінню на соціогуманістичних взаємовідносинах в міжнародному масштабі та відповідному правовому контексті.

Виклад основного матеріалу. Під міжпоколіневими трансфертами розуміємо передачу на добровільній безоплатній основі благ і послуг від представників одного покоління – іншому. Якщо передавання здійснюється від представників старшого покоління до представників молодшого, то йдеться про низхідні трансферти. Якщо ж навпаки – від молодшого до старшого – висхідні. При цьому кожен із учасників трансфертних відносин може виступати як суб'єктом (донором), так і об'єктом (акцептором) трансфертів [5]. Дискурс «благо» вживається нами у широкому значенні цього слова, щоб охопити все матеріальне та ідеальне різноманіття ресурсів, послуг, знань, інформації, досвіду і навіть зобов'язань, що передаються між представниками різних поколінь і різних суспільних інституцій та їх структур.

Аналіз останніх публікацій з проблем міжпоколінних приватних трансфертів показав, що за типом ресурсів, які передаються, найпоширенішим є поділ трансфертів на матеріальні та нематеріальні. Серед матеріальних досліджують фінансові та харчові трансферти, а

нематеріальних – трудові та інформаційні [3, с.75, 77]. Пропонуємо ширшу і більш детальну класифікацію міжпоколінних приватних трансфертів (Рис.1), що уможливить більш повне і багатогранне їх вивчення у подальших теоретичних розвідках та емпіричних досліджень із зазначеної проблематики.

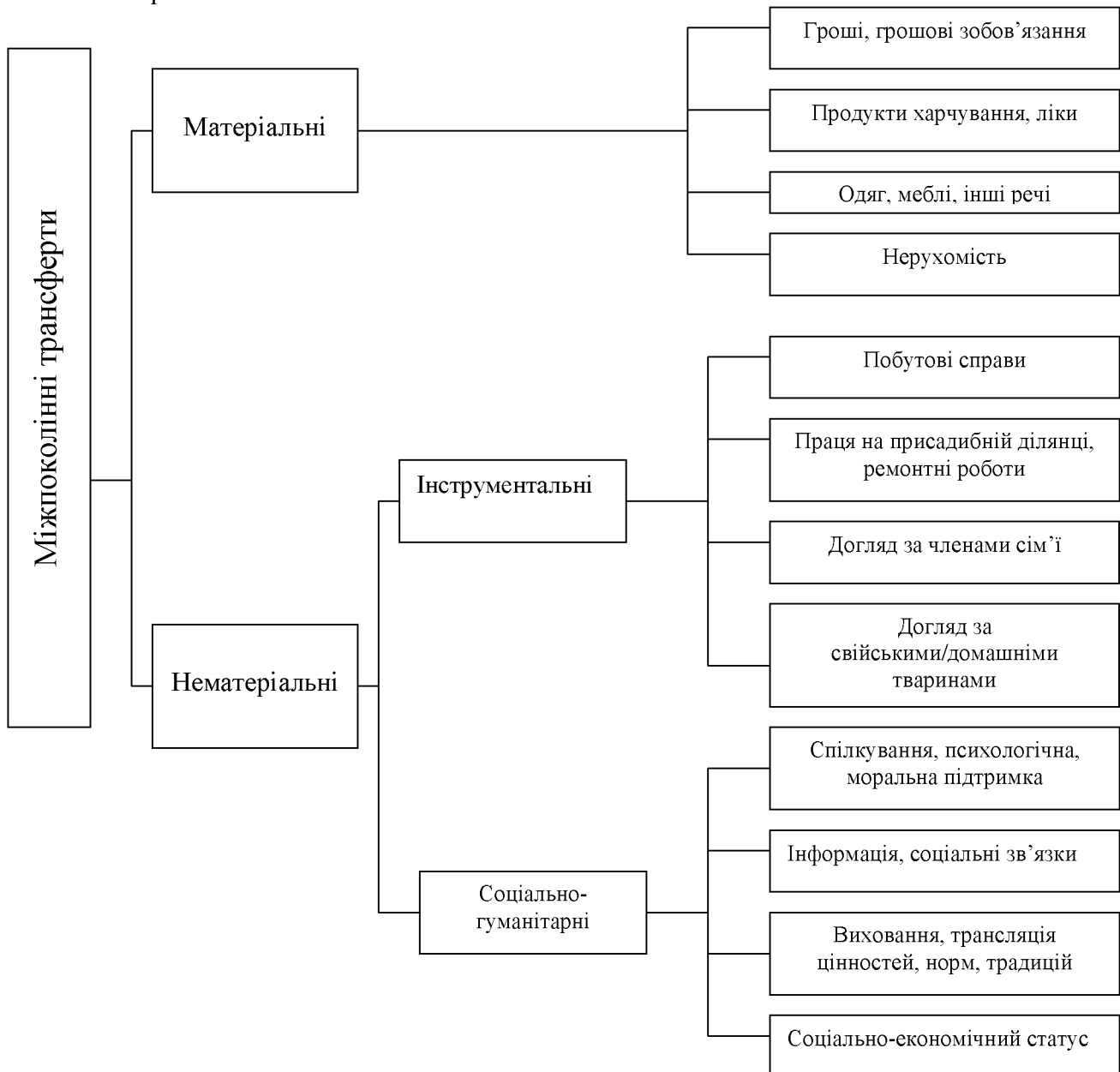

Рис. 1. Класифікація міжпоколінних приватних трансфертів за видом наданих/отриманих благ (ресурсів-продукту-послуг)

Перший блок матеріальних трансфертів становлять гроші, банківські рахунки, фінансові зобов'язання, цінні папери, які передаються представниками старшого покоління молодшому, або навпаки. На наш погляд, сюди можна включити також неоплачені комунальні послуги, чи борги, які діти змушені сплачувати за своїх батьків, чи навпаки. Другий блок складає передача продуктів харчування, ліків від представників одного покоління – іншому. Емпіричні дослідження, проведені в Росії, свідчать про те, що найчастіше батьки, які проживають в селах, допомагають продуктами харчування своїм дітям, котрі мешкають в містах. Натомість діти допомагають батькам здебільшого працею, а рідше - грошима [2]. Наступним підвидом матеріальних трансфертів є одяг, меблі й інші речі, які можуть передаватись між поколіннями як форма постійної допомоги, так і як подарунки на свята. Обмін подарунками між представниками різних поколінь є досить

поширеним і зовсім не вивченим видом матеріальних трансфертів не лише в Україні, але і за її межами. Ще одним досить суттєвим видом матеріальних трансфертів є передача права власності на землю, житло та іншу нерухомість, що найчастіше відбувається шляхом успадкування. Це все більшою мірою має матеріальну базу.

Репрезентативні соціологічні дослідження свідчать про те, що приблизно половина осіб, які мають повнолітніх дітей, постійно надають їм матеріальну допомогу (55,6% респондентів). Близько п'ятої частини опитаних допомагають своїм дітям іноді і така ж частка – не допомагають взагалі. Щодо матеріальної допомоги респондентам - батькам з боку їх дорослих дітей і потреби в такій допомозі, то 46% респондентів, які постійно отримують матеріальну допомогу від дітей, становлять ті, хто потребує такої допомоги, 48,7% - ті, хто її не потребує [4, с. 174]. Результати зазначеного дослідження не дають можливості проаналізувати детальніше, які саме види матеріальної допомоги надаються і отримуються батьками дорослих дітей.

Зупинимося більш детально на нематеріальних міжпоколінних приватних трансфертах, серед яких пропонуємо розрізняти інструментальні та соціально-гуманітарні. До інструментальних трансфертів можна віднести допомогу представників старшого (молодшого) покоління молодшому (старшому) у виконанні щоденних побутових справ, роботі на присадибній ділянці, у догляді за дітьми, старшими людьми чи домашніми тваринами.

На наш погляд, до соціально-гуманітарного типу трансфертів можна віднести соціально-економічний статус, передача якого має як низхідний, так і висхідний характер. Мається на увазі, що не тільки діти можуть успадковувати його від батьків і прабабків, а й батьки відомих і яскравих особистостей теж здобувають новий статус завдяки своїм дітям. Хоча, іноді трапляється так, що людина з інтелекгентної, заможної сім'ї може деградувати і понизити свій статус, чи навпаки – особа з малоосвіченої, бідної, а іноді й неблагополучної, сім'ї здобуває вищу освіту і підвищує свій соціально-економічний статус. Однак, проблеми зміни отриманого від батьків статусу є предметом окремого дослідження.

Що стосується соціально-гуманістичних трансфертів, то основу їхньої структури становлять: спілкування між представниками різних поколінь, передача знань, інформації та досвіду; трансляція базових духовно-інтелектуальних цінностей, культурних традицій, соціально-психологічна підтримка творчої активності в системі продукування нових знань, що є невід'ємним елементом *духовно-інформаційної мобільності (ДІМ)*. Соціальних рух цих нематеріальних (духовних, ідеальних, інформаційних) трансфертів має гарантувати не лише сталість, а й тяглість розвитку, збереження національної ідентичності, довкіллеспроможність народу стосовно свого відродження, тобто комплексно охоплювати можливості для самореалізації та психокультурного розвитку в світовому розмаїтті мов, культур, просторів тощо.

ДІМ нації – це перманентний, природний і вільний суспільний процес передавання сучасниками наступному поколінню традиційної інформації (знань, досвіду), яку вони, успадкували від своїх попередників, зберегли та творчо примножили (приростили на якусь величину ΔI) не лише для збереження своєї етнонаціональної ідентичності (тяглості розвитку), а й для того, аби не опинитися на узбіччі науково-технічного, технологічного, соціально-економічного чи будь-якого іншого прогресу як цивілізаційного планетарного явища.

Цей рух здійснюється людиною (громадою, суспільством) шляхом традиційного її передавання "по вертикалі" (від покоління до покоління) як нематеріальний трансферт, і творчого генерування нових знань "по горизонталі", здобутих на рівні одного покоління (чи особистості). Якщо в першому випадку домінують роль належить сім'ї, школі, вищим навчальним закладам, то в другому – науці, проектно-конструкторським організаціям, інноваційній, творчо-пошуковій активності, раціоналізаторсько-винахідницькій, патентно-ліцензійній діяльності. Потенціал (сила, дії, чин, ефект) знань від двох попередніх векторів

соціалізується як рівнодійна, побудована на основі їх інтегрування "по діагоналі", що відображає середовищеспроможність нації, її конкурентоспроможність в певних сферах діяльності. Як знанневомістка "вертикаль" спадковості (консерватизму, традиціоналізму) розвитку, так і модерна наукомістка "горизонталь" креативної інноваційної діяльності потребують відповідного правового забезпечення, аби прогрес відбувався з врахуванням двох основоположних складових (традицій і новацій), оптимальне поєднання, тобто гармонізація яких забезпечує тяглість (спадковість, ідентичність) і модерність (інноваційність) поступу.

Що стосується третього вектора "по діагоналі", то він комплексно, у "знятому" вигляді відображає комфортні умови, необхідні для оптимізації середовищеспроможності людини (нації) зберігати як розмаїття форм своєї ідентичності, так і утримувати передові (а, можливо, і лідерські) позиції в динамічних процесах сучасного розвитку людства на рівні високих нанотехнологій, нових соціогуманістичних ідеологій, "зелених" екологій та інших сфер діяльності. Ці умови стають факторами зеленого дизайну, за якого інформаційний чи будь-який інший простір в контексті української національної ідеї (УНІ) не пригнічує середовище, а співвідношення використання традиційної та інноваційної інформації – адекватне потребам розвитку людини, громади і корінного (автохтонного) народу. Цьому має сприяти соціогуманістична сила міжнародного права, сила бінарного захисту прав і людини, і нації, дійова не лише для сильних світу цього, а й для ним же ослаблених націй.

Отже, ДІМ нації — це *універсальний механізм природної* (а не насильно привнесеної) моделі соціалізації позитивних здобутків глобалізації, які акумулюють прогресивні новації людства без втрати етнічної, культурної, мовної, релігійної та іншої ідентичності народів світу, і чи не єдиний шлях (точніше — ексклюзивний) здобуття кожною нацією статусу суб'єкта загальноцивілізаційного розвитку як планетарного процесу. Він гармонійно поєднує новації і традиції в людських спільнотах, з одного боку, а гуманізм, рівнопартнерську взаємодію та діалогічність систем «нації-людство» (чи навпаки), — з другого. У цьому випадку роль суспільної клітинної мембрани стосовно людства виконують особистість, сім'я, громада, нація (держава), особливо її еліта; природно, що на цих же рівнях здійснюється духовна інформаційна мобільність — творення, передача, рух знань, досвіду, традицій, новацій тощо.

Відповідно механізм (система) духовної інформаційної мобільності нації реалізується у *вертикальній* (передавання знань з покоління в покоління) та *горизонтальній* (творення нових знань, досвіду) *формах*, в яких на практиці конкретизуються певні напрямки (вектори) руху традиційної та нової інформації (знань, досвіду) у суспільстві, її зміст, а також віддзеркалюються цінність, новизна переданої чи здобутої (запозиченої чи власної) інформації, знань, досвіду — тобто потенціал різних новацій та традицій, що забезпечують поєднання модерності і тяглості розвитку, "вертикалі" консерватизму і "горизонталі" його інноваційності.

Вертикальна форма репродукування (передавання, руху) традиційних знань та набутого досвіду здійснюється суспільними інститутами навчання, різними структурами поширення інформації від покоління до покоління — сім'я, національна освіта, культура, звичаї, виховний ідеал і громадська думка, норми поведінки, цінності, орієнтації, ЗМІ, традиційна семіотика і ландшафт навколишнього середовища тощо. За їх допомогою формуються історична пам'ять, духовність, національна свідомість, гордість і менталітет народу, базовий (ресурсний) рівень культури, знань і досвіду. Передача інформації з покоління в покоління сприяє вертикальній ідентифікації людини, формує почуття її національної ідентичності на основі одержаних від навколишнього середовища знань, досвіду, традицій, звичаїв, навичок тощо. Тобто діють вертикальні генно-етно-середовищні механізми впливу — ті внутрішні та зовнішні інформаційні чинники, що творять пізнавальне духовно-інтелектуальне національне середовище (звуковий простір) і відповідне інформаційне поле впливу (навчання, виховання, наслідування тощо) на розвиток національного життя.

Горизонтальна форма *продукування* (творення) *нових* знань і модерної практики реалізується на рівні одного покоління чи особи — систем вітчизняної науки, різних структур національних інноваційних центрів, творчо-інтелектуальних організацій, технопарків, бізнес-інкубаторів пошукових груп і т. ін. За допомогою їх *креативно-когнітивних* зусиль створюється інтелектуальна власність народу, нові проекти та товари, власні винаходи, наукомісткі технології, ноу-хау, всілякі нововведення, методики і методи з різних напрямків діяльності. Тут людина є не лише *об'єктом* навчання чи пасивного впливу інформації, а її *творцем*, себто виступає в суспільстві як активний творчий його *суб'єкт*. Вона виконує роль такого суб'єкта і тоді, коли творчо впроваджує запозичені передові знання та досвід.

Соціальні інститути, які активізують суспільний рух інформації "по-вертикалі" – від покоління до покоління (сім'я, школа, ВНЗ), а також "по-горизонталі" – на рівні одного покоління чи "окремої особистості" (наукові, проектно-конструкторські організації, інші інституції сприяння науково-технічному, технологічному прогресу, інноваційній діяльності), – під час колонізації України повною мірою не виконували не тільки функції спадковості (тяглості, наступності) розвитку, а, значить, не інтенсифікували поступ українців "по-діагоналі", тобто фактично заважали гармонійно поєднувати власні традиції і своє (світове) новаторство, разом йти в такий спосіб зі всім світом по шляху цивілізації. Якщо зловмисно сповільнюються темпи просування вперед на цьому шляху, немає ні власних винаходів, ні творчих запозичень, а є радянська інформаційна ізоляція, тотальне імперське (царсько-більшовицьке) русифікаційне зодноріднення, то раніше чи пізніше гноблена нація стає не середовищеспроможною щодо збереження своєї тотожності та набуття необхідної конкурентоспроможності в сфері освіти, науки, а відтак економіки. Іншими словами, йдеться про *зелену ідеологію* державотворення, яка б активізувала суспільний рух знань, інформації, динаміку інноваційного розвитку, а українці не стали б нацією, що занепадає, водночас спільною, яка не є ковітальною. Адже уповільнення суспільного руху інформації призведе до того, що названі соціальні інститути в Україні ні самі не відроджувалися як когнітивні (пізнавальні, інтелектуальні) етносоціальні і етнопсихологічні творчі структури, що виступають своєрідними соціальними механізмами підвищення духовно-інформаційної мобільності нації, ні її інтелектуальне та найбільш активне ядро творення нового – вітчизняні еліти, від діяльності яких залежать нині суверенітет держави, перспективи її випереджального розвитку і залучення до активної участі у міжнародному поділі праці.

З огляду необхідності підвищення духовно-інформаційної мобільності нації в контексті підсилення її середовищеспроможності серйозної уваги потребує *третій (по-діагоналі) вектор* розвитку, який як рівнодійний, власне, складений з врахуванням сил (дій, чину) двох перших напрямків (вертикального і горизонтального), є інтегральним індикатором формування комфортних умов для всебічного розвитку народу, його відродження і розширеного відтворення як ковітальної спільноти. Тобто для зміцнення середовищеспроможності нації як її соборної здатності вирватися на передові позиції науково-технічного, соціально-економічного, а відтак цивілізаційного прогресу, зберігши вітчизняний, ексклюзивний доробок багатьох поколінь корінного народу для себе та світової культурної мозаїки. Це не дешевий пафос, а нагальна і серйозна потреба зрозуміти феномен духовно-інформаційної мобільності в контексті передачі наступним поколінням цілого комплексу трансфертів, аби не втратити свою самобутність (8).

У цьому аспекті є цікавим для України зарубіжний досвід розумного поєднання матеріальних трансфертів з нематеріальними щодо забезпечення високого рівня життя не тільки нинішнім, а і майбутнім генераціям країни. Йдеться про Норвегію, – країну, котра не тільки не плюсує до свого щорічного ВВП доходи від шельфової економіки (нафти і газодобування), а лише до п'яти відсотків нафтодоларів проїдає, відраховуючи в пенсійний фонд. Решта – недоторканий капітал для прийдешніх поколінь, які вже не матимуть таких багатих запасів вуглеводнів (9). А основні гроші, отримані країною від продажу нафти і газу, вкладаються в акції міжнародних та закордонних компаній для примноження капіталу

майбутніх поколінь Це сприймається сучасниками як обов'язок перед наступними поколіннями країни.

Висновки. Отже, парадигма ДІМ нації та людини актуалізує і соціалізує проблему розв'язання міжпоколінєвих трансферів у різних вимірах і номінаціях – матеріальні і нематеріальні, приватні та державні, духовно-інтелектуальні, інформаційно-знаннєві, морально-правові, сьогодишніх і майбутніх періодів розвитку тощо. Нематеріальні трансферти, зокрема передача соціальної інформації, знань, досвіду, культурних надбань, норм, духовних цінностей, традицій та новацій забезпечується в системі духовно-інформаційної мобільності людини і нації, що сприяє формуванню середовищеспроможності розвитку прийдешніх поколінь, процесів державотворення та зміцненню державної суб'єктності української нації. Завдяки міжпоколінєвим трансфертам знання, досвід минулого і сучасного стають важливою і необхідною основою для творення як сталого майбутнього соціально-економічного розвитку країни, так і забезпечення тягlosti (спадковості), зрештою, національної ідентичності кожного народу, особливо корінного, що дав назву країні та державі. Фундаментальна триєдиність «минуле-сучасне-майбутнє» створює підґрунття для неперервності історичного процесу, збереження національної ідентичності та самобутності української культури.

Література.

1. Вовканич С.Й. Духовно-інтелектуальний потенціал в системі модернізації економіки і гуманізації соціуму. Соціальна економіка. Харківський Національний університет імені В.Н.Каразіна. 2012, № 1. – С. 45-75.
2. Гладникова Е.В. Обзор подходов к исследованию частных межпоколенных трансфертов. // Демоскоп. – 2012, № 521–522. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2012/0521/analit01.php>
3. Градосельская Г.В. Сетевые измерения в социологии: Учебное пособие. / Под ред. Г.С.Батыгина. – М: Издательский дом «Новый учебник», 2004. – 248 с.
4. Лібанова Е.М., Аксьонова С.Ю. та ін. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку./ Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.
5. Миронова А. Внутрисемейные межпоколенные трансферты в России. Демоскоп. – 2012. - №521 – 522. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2012/0521/tema01.php>
6. Cox D. Motives for Private Income Transfers. // Journal of Political Economy, 1987. – № 95. – P. 508 – 546.
7. Halvorsen E., Thoresen T.O. Overføringer mellom foreldre og barn. I hvor stor grad er foreldre styrt av altruisme? // Økonomiske analyser, 2007, № 5. – P. 12 – 18.
8. Сумцов В. Г., Колесник О. А. Соціальна політика Норвегії: аспекти реалізації. Вісник Східноукраїнського Національного університету імені Володимира Даля. 2011, № 10 (1). – С. 15-10.
9. Степан Вовканич. Духовно-інтелектуальний потенціал буття людини і нації: горизонти розвитку українськості. Психологія і суспільство. Тернопільський Національний економічний університет. 2012, № 4. – С. 27 – 51

УДК 330. 342. 146: 316. 334. 2: 316. 47

У статті розглядаються основні форми соціального руху інформації, знань, соціальних благ в системі підвищення духовно-інформаційної мобільності людини і нації. Запропоновано класифікацію міжпоколінєвих трансфертів, що слугуватиме основою

формування теоретико-методологічної бази для подальшого комплексного їх вивчення та емпіричних досліджень.

Ключові слова: міжпоколінєві (міжпоколінні) трансферти, духовно-інформаційна мобільність, сталість і тяглість (спадковість, безперервність) розвитку, середовищеспроможність.

Рассматриваются основные формы социального движения информации, знаний, социальных благ в системе духовно-информационной мобильности человека и нации. Предлагается классификация межпоколенных (междупоколенных) трансфертов как основа формирования теоретико-методологической базы для дальнейшего комплексного их изучения и эмпирических исследований.

Ключевые слова: межпоколенные (междупоколенные) трансферты, духовно-информационная мобильность, устойчивость и преемственность (непрерывность, продолжение во времени и пространстве) развития, средоспособность (средосостоятельность).

The basic forms of the social movement of the information, knowledge and social benefits in the structure of the spiritual and informational mobility are covered. The classification of intergenerational transfers is proposed.

Key words: intergenerational transfers, spiritual and informational mobility, sustainability, continuity of the development, ability of the environment.

Надійшла до редакції 03.02.2013 р.

© Вовканич С.Й., Риндзак О.Т., 2013